

FOLKLORE

DOI <https://doi.org/10.30525/978-9934-26-227-2-96>

HISTORIOGRAPHY OF FOLKLORISTIC STUDIES OF THE VOLYN WEDDING OVER THE LAST DECADES

ІСТОРИОГРАФІЯ ФОЛЬКЛОРИСТИЧНИХ ДОСЛІДЖЕНЬ ВОЛИНСЬКОГО ВЕСІЛЛЯ ЗА ОСТАННІ ДЕСЯТИЛІТТЯ

Potrapeliuk V. A

*Graduate student at the Department of
Ukrainian Literature
Lesya Ukrainka Volyn National
University
Lutsk, Ukraine*

Потрапелюк В. А.

*аспірант кафедри української
літератури
Волинський національний університет
імені Лесі Українки
м. Луцьк, Україна*

У роботі здійснено огляд джерел і літератури, присвячених темі волинського весілля за останні десятиліття. Тенденція до вивчення весілля етнографічної Волині значно активізувалися у наукових та фольклористичних розвідках. Масив досліджуваного традиційного фольклорного матеріалу доволі багатий, проте й досі не був комплексно систематизований, розподілений та належно опрацьований.

Волинське весілля – варіант українського весілля, який має низку регіональних особливостей. «Волинське весілля» не ототожнюється із маркуванням «весілля Волинської області», адже це поняття збірне і стосується території етнографічної Волині. У 60-х роках ХХ ст. волинське весілля можна було побачити у повному автентичному варіанті. Сучасні записи таких обрядодій створюються на основі спогадів свідків подій, рідше – на безпосередніх учасників, тому у фіксованих матеріалах можуть бути упущення та неточності. Пам'ять про весільне дійство збереглось лише в переказах.

Тема волинського весілля в наукових колах за останні десятиліття актуалізувалося, проте й досі не існує ґрунтовних праць, монографій, що дає поштовх до все нових шукань.

В. Давидюк – автор важливих для вивчення волинського весілля багатьох студій з етнографії та антропології: «Волинське весілля» (2005) [2], «Регіональна специфіка волинського весілля (2007) [4],

«Діахронія волинського весілля» (2007) [3] та ін. Автор з'ясовує основні віхи походження та розвитку весільної обрядовості етнографічної Волині, його зв'язки з різними історичними епохами, регіональні особливості тощо.

В. Немец активно досліджує та здійснює порівняльний аналіз фольклорного масиву Полісся та Волині: «Весільний обряд вивідвання: волинсько-поліські паралелі» (2009) [10], «Аналогії та відмінності коровайного обряду на Волині та Полісся» (2010) [9], «Етап вивідвання у структурі традиційного весілля історико-етнографічної Волині» (2012) [11] та ін. Дослідник на основі польових етнографічних матеріалів і опублікованих джерел та історіографії аналізує місце волинського весілля в типологічній класифікації українського весільного обряду.

Л. Іваннікова – авторка дослідження «Етнографічний образ південно-східної Волині в дослідженні Миколи Теодоровича» (2015) [5]. У публікації опрацьовано фіксовані матеріали краєзнавця М. Теодоровича, зокрема тема весільних обрядодій на теренах Волині.

Тема волинського весілля поодинок, проте висвітлювалася на різноманітних конференціях, симпозіумах: О. Калішук «Особливості весільного обряду на Волині: за описом початку ХХ ст.» (2007) [6]. У розвідці акцентується увага на унікальності зібраних матеріалів, що стосуються календарної та родинної обрядовості, світоглядних уявлень, які вже не фіксуються в наш час. Л. Мірошніченко-Гусак належить стаття «Весільне печиво волинян: його різновиди та оздоблення» (2007) [8]. Дослідниця робить акцент на вивченні етно-регіональних особливостей волинського весілля, відзначає побутування як основного обрядового хліба (короваю), так і багатьох видів спеціального печива.

Тенденція до вивчення волинського весілля прослідковується у працях дослідників інших етнографічних регіонів України, де тема волинського весілля розкрита частково, спорадично, це зокрема праці В. Борисенко [1], З. Марчук [7], С. Подолук [12] та ін..

Особливості сучасного волинського весілля, процес його пертурбації стали ключовими темами розвідок В. Потрапелюка: «Особливості урбанізації та руралізації весільного обряду» (2021) [13], «Трансформація традиційного весільного обряду в сучасних умовах (на прикладі с. Доросині Волинської області)» (2021) [14]. Автор аналізує зміни у родинній обрядовості волинян, зокрема на вибраних населених пунктах, виокремлює загальні тенденції розвитку сучасної весільної обрядовості.

Рівень вивчення волинського весілля недостатній та потребує якомога ретельнішого дослідження. Поодинокі студії не формують цілісну картину весільних обрядодій Волині. Специфіка волинського весілля поки не знайшла належного висвітлення у науковій літературі, не описані його поетично-образні аспекти, традиційні обряди, регіональні особливості тощо. Ця тема потребує введення до наукового обігу нових філологічних даних – польових етнографічних матеріалів, а також маловідомих текстів пісень.

Література:

1. Борисенко В. К. Сімейна обрядовість українців ХХ – початку ХХІ століття: монографія / за ред. Г. Скрипник. Київ, НАН України, 2016. 256 с.
2. Давидюк В. Волинське весілля. *Фольклористичні зошити*. 2005. Вип. 8
3. Давидюк В. Діахронія волинського весілля. *Фольклористичні зошити*. 2006. Вип. 9
4. Давидюк В. Регіональна специфіка волинського весілля / Концепції і рецепції. Луцьк : Твердиня, 2007. С. 93-103.
5. Іваннікова Л. Етнографічний образ південно-східної Волині в дослідженні Миколи Теодоровича. *Народна творчість та етнологія*. 2015. № 3. С. 22-27.
6. Калішук О. Особливості весільного обряду на Волині: за описом початку ХХ ст. *Минуле і сучасне Волині й Полісся: роде наш красний* : матеріали Третьої Волин. обл. наук.-етногр. конф. 14-15 черв. 2007 р. м. Луцьк, 2007. Вип. 24. С. 37–38.
7. Марчук З. Генеалогія українського весілля / Луцьк : Інститут культурної антропології, 2005. 284 с.
8. Мірошниченко-Гусак Л./ Весільне печиво волинян: його різновиди та оздоблення. *Минуле і сучасне Волині й Полісся: роде наш красний* : матеріали Третьої Волин. обл. наук.-етногр. конф. Луцьк. 2007. Вип. 24. С. 52–54.
9. Немец В. Аналогії та відмінності коровайного обряду на Волині і Полісся: (середина ХІХ – початок ХХ ст.) / Актуальні питання культурології: альманах наук. т-ва «Афіна» кафедри культурології Рівне: Возень, 2010. Вип. 9. С. 147-154.
10. Немец В. Весільний обряд вивідування: волинсько-поліські паралелі (сер. ХІХ – поч. ХХ ст.) / Західне Полісся: історія та культура: матер. краєзн. конф. , присвячених 35-річчю утворення Сарненського

іст.-етногр. Музею та 100-річчю від дня народження Бориса Шведа. Рівне. 2009. вип. III. С. 76–80.

11. Немец В. Етап вивідування у структурі традиційного весілля історико-етнографічної Волині: номінації, форми, атрибути (друга пол. XIX – поч. XX ст.) / *Народознавчі зошити*. 2012. № 4 (106). С. 643–648.

12. Подолук С. Жінки в українському весіллі / Луцьк, 2013. 312 с.

13. Потрапелюк В. Особливості урбанізації та руралізації весільного обряду. *Сучасна філологія: перспективні та пріоритетні напрями наукових досліджень* : Міжнародна науково-практична конференція, м. Одеса, 25–26 червня 2021 року. Одеса : Південноукраїнська організація «Центр філологічних досліджень», 2021. С. 67–69.

14. Потрапелюк В. Трансформація традиційного весільного обряду в сучасних умовах (на прикладі с. Доросині Волинської області / *Традиційна культура – шлях духовної деокупації. Тринадцять фольклористичні читання, присвячені професору Лідії Дунаєвській* : матеріали Міжнародної конференції. К., 2021. С. 61–64.